

(1934-1937)

1934 - 1937

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 625.

ASIA: _____

Vienuissä olevan lähetyksen raportti n:o 1.

Ministeri Talas.

Budapest. 2/7-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Budapestissä 2 päivänä heinäkuuta 1934.

N:o 400.

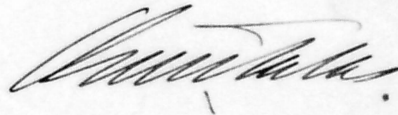
ULKOASIAINMIN.		
3	345-5el	34
7/7-34	2 -	1
5	C25	

Herra Ministeri,

Lähetän kunnioittaen Teille, Herra Ministeri, Wienin lähetystön raportin n:o 1, jonka nimikkeenä on:

Asema Itäväallassa.

Vastaaottakaa, Herra Ministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri A. H a c k z e l l ,
H e l s i n k i .

W I E N I SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Budapestissä 2 p:nä heinäkuuta 1934.

Asia: Asema Itävallassa.

3 345 Sal 34
7/7 -34 - -

5 C25

Taistelu Itävallasta jatkuu. Pieni mutta tarmokas DOLLFUSS on jo sikäli saavuttanut voiton, ettei enää puhutakaan todellisen Anschlussin mahdollisuudesta -- ainakaan nykyoloissa. Mutta MUSSOLINI ja HITLERin tapaamisen jälkeen näyttää siltä, että Itävalta muutenkin saattaa selviytyä kunnialla kamppailustaan Saksan kanssa.

Mitä MUSSOLINI ja HITLER lienevät päättäneet on yksityiskohdissaan osattu pitää salassa, mutta ilmeistä on, että MUSSOLINI on käyttänyt vaikutusvaltaansa hillitäkseen Saksan aggressiivisuutta Itävaltaa kohtaan. Kysymys on kuitenkin siitä, eikö Saksassa yleistä mielipidettä ole siihen määrin lietsottu DOLLFUSSia vastaan, ettei HITLERkään kykene enää sitä hillitsemään, vaikka hän tahtoisikin.

Asema kävisi tietenkin paljon helpommaksi, jos DOLLFUSS luovuttaisi vallan toisiin käsiin - onhan sellainenkin huhu liikkunut, että DOLLFUSS siirtyisi Itävallan lähettilääksi Vatiikaaniin. Mutta vaikeasta sisäpoliittisesta asemasta huolimatta DOLLFUSS tuskin lienee halukas luopumaan vallasta.

Keskustellessani tšekäläisen Saksan lähettilään kanssa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sain suurin piirtein selville, millä ehdoilla Saksa olisi valmis tekemään täyden sovinnon Itävallan kanssa. Anschlussista Saksa ei enää puhu, mutta se vaatii, että se valtiollinen suunta joka on vallalla Saksassa, saa vapaasti toimia Itävallassakin. Toinen Saksan vaatimus on, että Itävallan tulee harjoittaa itsenäistä ulkopoliittikkaa eikä olla, kuten lähettilään sanat sattuivat "italialainen kolonia". Että tämä tosiasiallisesti kai merkitsisi, että Itävallan pitäisi kulkea Saksan talutusnuorassa, ei lähettiläs sanonut.

Nykyoloissa ei ymmärtääkseni DOLLFUSS voi näihin vaatimuksiin suostua. Täyden vapauden myöntäminen natsseille merkitsisi vallan luovuttamista heille, sillä jokseenkin yleisesti väitetään Itävallassa, että kansallissosialistinen puolue nykyään on Itävallan voimakkain. Onko asianlaita todellakin niin, on mahdotonta päättää, kun vaaleja ei ole toimitettu ja sanomalehdet eivät saa vapaasti kirjoittaa. Ulkopoliittikkaansa DOLLFUSS taasen tuskin ruvennee Saksan vaatimuksesta muuttamaan. Näin ollen täytynee Saksan luultavasti tinkiä näistä vaatimuksistaan ennenkuin rauha Itävallan kanssa palaa.

Toiselta puolen kuulee Itävallassa laajalti senkin mielipiteen, että olot siellä kehittyvät siihen suuntaan, että Itävalta kypsänä hedelmänä putoaa Saksan syliin, koska Itävalta ei taloudellisesti voi tulla toimeen ilman Saksa. Ententen myöntämällä apurahoilla /"lainoilla"/ DOLLFUSS tosin on voinut taloudellisesti pysyä pystyssä, mutta Itävallan oma talous ei pääse eheytymään, ennenkuin ystävälliset ja luottavaiset suhteet on palautettu Saksan ja Itävallan välille.

Käydessäni helluntaipyhinä Salzburgin ympäristössä koetin ottaa selvää, minkä verran vahinkoa Itävallalle on tuottanut se seikka, ettei Saksasta enää päästetä sinne matkailijoita. Wienissä oli minulle vakuutettu, ettei siitä mainittavampaa haittaa ole, koska muista maista on saatu sen verran enemmän ja varakkaampia matkailijoita. Kaikki hotellien ja ravintolain omistajat, joitten kanssa puhuin, vakuuttivat kuitenkin päinvastaista ja selittivät, että koko Itävallan hotelli- ja ravintolaliike on turmion partaalla. Väitettiin, että vain mitätön osa hotellinomistajista kykenee suorittamaan velkansa korkoja. Hallitus on tosin ryhtynyt toimenpiteisiin hotellielinkeinon tukemiseksi, mutta näitten toimenpiteitten vaikutus tuntuu olevan pieni.

Minkä suuren merkityksen Itävallan hallitus panee matkailuliikenteelle selviää siitäkin, että Itävalta on kauppasopimuksessaan Unkarin kanssa myöntänyt, että Unkarin vienti Itävaltaan saa olla 50 % suurempi kuin Itävallan vienti Unkariin ehdolla, että Unkarissa annetaan valuuttaa niille unkarilaisille, jotka haluavat matkustaa Itävaltaan.

Matkailuliikkeen tärkeys selittää myöskin sen terrorin, jota Itävallassa nykyään harjoitetaan. Ilmeistä on, että terrorin tarkoituksena on pelotella matkailijoita Itävaltaan tulemasta. Ja siinä onkin koko lailla onnistuttu. Usein kuulee ainakin täällä Unkarissa sanottavan, ettei terrorin takia uskalla matkustaa Itävaltaan. Ja ainakaan toistaiseksi DOLLFUSS ei ole onnistunut taistelussaan terroria vastaan. Aluksi Itä-

vallan hallitus koetti pitää terroristiset tapaukset salassa. Lehdet eivät saaneet niistä mitään kertoa. Tästä sain omakoh-
 taisenkin kokemuksen jo mainitulla matkallani Salzburgiin. Bata
 oli yöllä rikottu, joten Münchenin pikajuna myöhästyi kolmat-
 ta tuntia, mutta lehdissä ei ollut pienintäkään mainintaa
 asiasta.

Nyttemmin on DOLLFUSS kuitenkin ryhtynyt toisiin kei-
 noihin vastustaessaan terroria. Lehdet saavat avonaisesti täl-
 laisista tapauksista kertoa ja hallitus on suorastaan vedon-
 nut kansalaisten omaan toimintaan terrorin lopettamiseksi.
 Syylliset asetetaan pikaoikeuden eteen ja useita ankaria tuo-
 mioita onkin jo langetettu. Mutta tulos on edelleen laiha.
 Terroristisia tekoja tapahtuu edelleenkin, joskin kuitenkin
 ehkä hieman vähemmin.

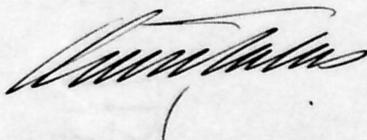
DOLLFUSSin asemaa arvosteltaessa on myöskin otettava
 huomioon että, joskin DOLLFUSSin asema tuntuvasti vahvistui
 sen kautta, että hän kukisti sosialidemokraattisen puolueen
 vallan, viimeksi mainitulla puolueella edelleen on runsaasti
 kannattajia, jotka vain odottavat tilaisuutta kukistaakseen
 DOLLFUSSin. Ja ottaen huomioon, että sosialidemokraateilla on
 kannattajajoukkonsa Wienissä ja sen ympäristössä, kun taasen
 natsien pääjoukot ovat alppimaissa, saattavat sosialidemokraa-
 tit käydä DOLLFUSSille vielä kylläkin vaarallisiksi.

Kun tämä jo oli kirjoitettu saapuu tieto "toisen
 vallankumouksen" kukistamisesta Saksassa. Itsestään on selvää,
 että näillä tapauksilla tulee olemaan suuri vaikutus Saksan

ja Itävallan keskinäisiin suhteisiin. Sovinnon tahi ainakin siedettävien olojen aikaansaaminen tuntuu nyt paljon helpommalta. RÖHM ja hänen kannattajansa olivat suurimmat kiihoittajat Itävallaa vastaan. Sellainenkin huhu liikkuu, että RÖHMillä olisi ollut aikomus omavaltaisesti hyökätä Itävallan ja asettaa HITLERin tapahtuneen tosiasian eteen. Oli tämä huhu tosi tahi ei, HITLER on nyt tilaisuudessa peräytymään kunniallisemmin taistelusta Itävallaa vastaan, koska Itävallaa vastaan harjoitetun politiikan syntipukiksi voidaan tehdä RÖHM ja hänen suuntansa.

Että todella muutos koetetaan saada aikaan näkyy siitäkin, että Baijerissa oleva itävaltalainen legiona on hajotettu, legionäärit riisuttu aseista ja lähetetty työleiriin Koburgiin, jopa on useita RÖHM:n kannattajia vangittukin.

Budapestissä 2 päivänä heinäkuuta 1934.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 625.

ASIA: _____

Wienissä olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeri-Talas.

Budapest 17/7-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o.436.

Budapestissä 16 päivänä heinäkuuta 1934.

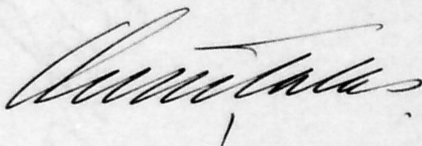
ULKOASIAINMINISTERIÖ	
4 / 545 Sac.	34
23/7-34 a -	1
5	C 25

Herra Ministeri,

Lähetän kunnioittaen Teille, Herra Ministeri,
Wienin lähetystön raportin n:o 2, jonka nimikkeenä
on:

Sodanjulistus terroria vastaan Itävallassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell,
Helsinki.

W I E N 1 SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Budapesti ssa 16 p:nä heinä kuuta 1934.

Asia: Sodanjulistus terroria vastaan
Itävallassa.

4 / 345 Sal. 34	
23/7-34	Liik.
	ASIA
5	C 25

Dollfuss näyttää nyt mitä ankarimmin keinoin ryhtyvän taistelemaan terroria vastaan, jonka uhrina Itävalta jo pitemmän aikaa on ollut. Ajankohta onkin erittäin sopiva. Pitemmän aikaa kestäneet attentaatit, joita valtiovalta ei tähän asti ole kyennyt estämään, ja joitten tekijät useimmissa tapauksissa ovat välttäneet rangaistuksen, ovat jo siihen määrin kuohuttaneet ainakin suuren osan Itävallan kansan mieltä, että ainakin tämä osa on valmis tunnustamaan oikeiksi sellaisetkin rankaisutoimenpiteet, joita vielä ehkä joku kuukausi sitten olisi pidetty kohtuuttomina.

Myöskin ulkopoliittinen asema on nyt Dollfussille edullisempi kuin se on ollut koko sinä aikana, jona terrori on jatkunut. N.s. "toisen vallankumouksen" kukistaminen Saksassa on vähentänyt Itävallan terroristien toiveita saada apua Saksasta. Samaan suuntaan vaikuttavat luonnollisesti myöskin huhut rauhan aikaansaamisesta Saksan ja Itävallan välillä. Ja vihdoin se "Staatsnotwehrin" käytöstapa, joka Saksassa aivan äskettäin tunnustettiin lailliseksi, asettaa kokonaan varjoon ankarimmatkin toimenpiteet, joihin Dollfuss ryhtyy terrorin kukistamiseksi. Saksa ainakin on kadottanut kaiken ~~kaiken~~ mahdollisuuden protestoida niitä vastaan.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Voidaksensa itse voimakkaammin johtaa taistelua terroria vastaan ja samalla myöskin ottaaksensa itse kantaaksensa koko edesvastuun tästä taistelusta on Dollfuss toimeenpannut jonkun verran muutoksia hallituksessaan. Ulkonaisen aiheen muutoksiin hallituksen kokoonpanossa antoi se seikka, että kahden hallituksen jäsenen tuli joka tapauksessa hallituksesta erota. Itävallan uuden valtiomuodon nojalla täytyi ministeri SCHMITZ'in erota hallituksesta, koska hän Wienin pormestarina ei saanut enää olla hallituksen jäsenenä; samoin oli ministeri ENDER'in, uuden valtiomuodon luojan, erottava ryhtyäkseen Rechnungshof'in presidentiksi. Puolustusministeri ruhtinas SCHÖNBURG—HARTENSTEIN eroaa myöskin. Sanoetaan eron johtuneen perhesyistä. Todellisena syynä lienevät erimielisyydet hänen ja ministeri FEY'n kesken. Vihdoin eroavat myöskin ministeri KERBER ja valtiosihteeri GLAS, jotka todennäköisesti eivät ole hyväksyneet Dollfussin suunnittelemaa uutta taistelutapaa terroria vastaan.

Dollfussin nyt muodostaman hallituksen kuvaavin piirre on, että liittokansleri ottaa itse johtaaksensa ne ministeriöt, jotka suoranaissimmin joutuvat taistelemaan terroria vastaan. Ulkoasiat, turvallisuuskysymykset ja puolustuslaitos tulevat olemaan liittokanslerin suoranaisen johdon alaisina. Sitä paitsi hän edelleen säilyttää itselleen maa- ja metsätalousministeriön. Luonnollisesti Dollfuss ei kuitenkaan itse ehtisi seikkaperäisesti hoitaa kaikkia näitä asioita. Hänen työnsä helpottamiseksi ja luonnollisesti erityisesti tarkoituksella korostaa hallituksen aikomusta taistella terroria vastaan, on asetettu erityinen Generalstaatskommissär turvallisuutta varten. Tähän toimeen on nimitetty ministeri FEY, joka pysyy hallituksen jäsenenä. Hänen johtonsa alaiseksi asetetaan

pysyväinen ministerivaliokunta ja lisäksi vielä erikoinen valiokomissioni (ausserordentliche Staatskommission), jolle annetaan hyvin laajat valtuudet.

Ruhtinas STARHEMBERG jää edelleen varakansleriksi.

Uuden hallituksen läheistä suhdetta Kodinturvaan alleviivataan senkautta, että oikeusministeriksi on kutsuttu Kodinturvan luottamusmies ja yksi sen perustajista, tohtori BERGER - WALDENEGG.

Valtiosihteeriksi ulkoasioita varten liittokanslerin virastoon on kutsuttu Itävallan tänästä lähtien lähettiläs Berliinissä TAUSCHITZ. Tämän nimityksen merkitystä on paljon pohdittu. Todennäköisin aihe Tauschitzin nimittämiseen lienee kai Dollfussin halu saada lähelleen henkilö, joka on Saksan asiain erikoistuntija.

Uuden hallituksen ensimmäinen toimenpide oli säätää ankara laki poliittillisia väkivallantekoja vastaan. Tämän lain mukaan säädetään ehdoton kuolemanrangaistus jokaiselle, joka räjähdysrikoksen toimittamista varten valmistaa, hankkii, tilaa, hallussaan pitää tai toiselle henkilölle luovuttaa räjähdysaineita; joka sopii toisten kanssa räjähdysrikosten toimeenpanemisesta tai sellaisen suorittaa; joka tekee itsensä syyppäksi murhaan tai murhayritykseen, tai joka rikoksellisella tavalla vaarantaa julkisia kulkulaitoksia tai vettä, valoa tai voimaa tuottavia laitoksia.

Niille, joilla on hallussaan räjähdysaineita, myöntää laki 5 päivän ajan räjähdysaineitten ilmoittamiseen ja taataan heille vapaus rangaistuksesta siihen astisesta laittomasta räjähdysaineitten hallussapidämisestä. Mutta tämän jälkeen pannaan kuolemanrangaistus ehdottomasti toimeen niihin nähden,

joilla tämän armonajan päätyttyä vielä tavataan räjähdysaineita. Armonaika päättyy t.k. 18 päivänä kello 12 yöllä.

On vaikeata ennustaa mikä seuraus hallituksen nyt alkamasta ankarasta taistelusta terroria vastaan tulee olemaan. Että terrorististen tekojen lukumäärä vähenee, voidaan pitää varmana. Mutta toiselta puolen on Dollfuss asettauduttuaan nyt empimättä taistelun johtoon, myöskin itse suuremmassa määrässä kuin tähän asti ~~on~~ joutunut taistelun kohteeksi. Kykeneekö Dollfuss ja hänen kannattajansa suojelemaan häntä itseään terroristisilta teoilta? Jos Dollfuss kaatuu, silloin on mahdollonta ennustaa mitä Itävallassa tapahtuu.

Budapestissä heinäkuun
17 p:nä 1934.

Heinrich Himmler